

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи
О. Б. Жильцов
09 09 2015р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОДФ.1. ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ

Спеціальність 8.18010020 Управління навчальним закладом

Спеціалізація Експертиза у галузі освіти
Управління інноваційним розвитком НЗ

Інститут суспільства

2015 - 2016 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни Психологія управління
для студентів галузі знань 1801 Специфічні категорії, спеціальності 8.18010020
Управління навчальним закладом, освітньо-кваліфікаційного рівня магістр.

Розробники робочої програми:

Редько Сергій Іванович, кандидат психологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри
управління

Протокол від « 10 » серпня 2015__ року № 1

Завідувач кафедри

 Пospelова Т.В.

 Соколовська С.В.

© Редько С.І., 2015 рік

© КУ імені Бориса Грінченка, 2015 рік

1. Опис предмета дисципліни.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань 1801 Специфічні категорії	Обов'язкова навчальна дисципліна
Модулів – 4	Спеціальність (професійне спрямування): 8.18010020 Управління навчальним закладом	Рік підготовки: 1-й
Змістових модулів 4		Семестр 1 -й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (див. п. 9)		
Загальна кількість годин - 120		Лекції 8 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Практичні / семінарські 8 год.
		Модульний контроль 8 год.
		Семестровий контроль 30 год.
		Самостійна робота 66 год.
		Вид контролю: екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для заочної форми навчання – 17,8% / 73,2%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – діагностика особистості керівника навчального закладу як фактора підвищення ефективності управлінської діяльності, розвиток його професійно-важливих якостей, управлінських здібностей методами активного соціально-психологічного навчання;

формування професійних компетенцій керівника навчального закладу по визначенню чинників, що впливають на створення сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі та їх врахування в управлінській діяльності;

донесення суми знань про системну діяльність керівників навчальних закладів у процесі розробки та реалізації управлінських рішень, представлення процесуальної характеристики управлінської діяльності, поетапного досягнення результату (управлінських цілей) та розвиток професійно-важливих якостей керівника навчального закладу для оволодіння ним психологічним інструментарієм розробки і ухвалення управлінського рішення із застосуванням евристичних методів і прийомів, спонукання його до пошуку таких гнучких методів роботи з вчителями, учнями та їх батьками, які мотивували б до спільної плідної роботи та сприяли поліпшенню взаємин у педагогічному колективі.

Для досягнення визначеної мети в процесі викладання курсу «Психологія управління» необхідно вирішити такі **завдання**:

– *систематизувати знання* щодо: змісту управлінської діяльності керівника навчального закладу; психологічної структури управлінських здібностей; професійно-важливих якостей керівника навчального закладу та умов їх формування і розвитку;

складових сприятливого соціально-психологічного клімату у педагогічному колективі та їх змісту; чинників, які впливають на формування сприятливого соціально-психологічного клімату колективу; шляхів його формування у педагогічному колективі загальноосвітнього навчального закладу;

процесів підготовки, прийняття та впровадження управлінських рішень, добору критеріїв та альтернатив у процесі ухвалення управлінського рішення, змісту управлінської діяльності керівника навчального закладу;

особливостей колегіального підходу до прийняття управлінських рішень; змісту евристичних методів і прийомів в розробці і прийнятті управлінських рішень;

особливостей прояву різних стилів керівництва при прийнятті управлінських рішень; основних підходів до управління навчальним закладом (інтуїтивний, емпіричний, науковий, адаптивний),

основних цілей адаптивного управління, його переваг для досягнення успішності в діяльності навчального закладу.

– *сформувати вміння*: здійснювати психодіагностику індивідуально-психологічних властивостей особистості керівника навчального закладу; проводити самоаналіз рівня розвитку здібностей та перспективного бачення зони особистісного росту; використовувати сучасні методи соціально-психологічного навчання для розвитку професійно-важливих якостей управлінця ;

здійснювати психодіагностику соціально-психологічного клімату педагогічного колективу; проводити аналіз та оцінку рівня розвитку психологічного клімату та визначати перспективні напрямки його удосконалення; використовувати сучасні методи соціально-психологічного навчання для розвитку сприятливого соціально-психологічного клімату у педагогічному колективі;

діагностувати проблеми та проблемні ситуації в управлінській діяльності, ставити мету і завдання до ухвалення конкретного управлінського рішення, прогнозувати його наслідки; здійснювати аналіз виробничої ситуації та загального її бачення з використанням евристичних методів і прийомів в розробці та ухваленні управлінських рішень; проводити самоаналіз доцільності застосування домінуючого стилю керівництва у процесі управлінської діяльності; управляти педагогічними конфліктами; застосовувати способи мотивації педагогічних працівників.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Управлінські здібності керівника навчального закладу

Тема 1. Психофізіологічна підструктура управлінських здібностей та її діагностика

Зміст, структура і психологічні компоненти управлінської діяльності. Функції управлінської діяльності.

Психологічні компоненти управлінської діяльності: діагностичний, прогностичний, проектувальний, організаторський, комунікативний, мотиваційний, емоційно-вольовий, порівняльно-оцінювальний, гностичний.

Здібності та їх якісна характеристика. Комплексність вивчення управлінських здібностей. Психофізіологічний, психологічний та соціально-психологічний підходи до вивчення управлінських здібностей.

Психограма керівника навчального закладу. Базові параметри психофізіологічної підструктури управлінських здібностей.

Тема 2. Психологічна підструктура управлінських здібностей та її розвиток

Модель структури управлінських здібностей успішного керівника навчального закладу. Характеристика підструктур моделі управлінських здібностей: психофізіологічна підструктура, професійна, емоційно-вольова, інтелектуальна, мотиваційна та соціально-психологічна.

Професійні здібності керівника навчального закладу та їх належність до певних підструктур моделі.

Психологічні засоби розвитку психоемоційної стійкості керівника навчального закладу. Інформаційна теорія П.В. Сімонова.

Розвиток креативності мислення: психологічний інструментарій.

Тема 3. Соціально-психологічна підструктура управлінських здібностей та її розвиток

Поняття, структура та види спілкування. Управлінське спілкування. Основні функції управлінського спілкування.

Умови ефективної взаємодії в управлінському спілкуванні. Стратегії поведінки в процесі взаємодії: 1) співробітництво; 2) протидія; 3) компроміс; 4) поступливість; 5) уникнення. Характеристика стратегій поведінки при спілкуванні за схемою Томаса – Кілмана.

Змістовий модуль 2. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі

Тема 1. Соціально-психологічний клімат та його вплив на ефективність управління навчальним закладом

Зміст, структура і психологічні ознаки соціально-психологічного клімату колективу.

Предметність (*спрямованість психіки на процес діяльності*) та емоційність (*переживання задоволеності та незадоволеності діяльністю та її результатами*) психічного настрою.

Основні риси сприятливого соціально – психологічного клімату в колективі. Взаємозв'язок та взаємозумовленість емоційного, когнітивного та поведінкового компонентів у структурі сприятливого психологічного клімату педагогічного колективу.

«Суб'єктивні» та «об'єктивні» ознаки сприятливого психологічного клімату. Фактори, які впливають на формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі.

Вплив темпераменту на спілкування між членами колективу. Психологічна сумісність та її вплив на формування сприятливого соціально-психологічного клімату.

Тема 2. Шляхи оптимізації задоволеності міжособистісними стосунками в педагогічному колективі

Задоволеність особистості вчителя (викладача) працею та її основні джерела. Вплив на соціально-психологічний клімат міжособистісних стосунків у педагогічному колективі.

Статуси педагогічні працівники навчального закладу за положенням у структурі особистих стосунків.

Чинники, що зумовлюють задоволеність міжособистісними стосунками у педагогічному колективі. Залежність психологічного клімату та взаємин у педагогічному колективі від ставлення керівника до підлеглих.

Психологія «важких» вчителів.

Напрями діяльності керівника закладу освіти щодо оптимізації задоволеності працівників міжособистісними стосунками в колективі як фактора сприятливого соціально-психологічного клімату.

Тема 3. Шляхи формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі

Основні складові соціально-психологічного клімату навчального закладу та фактори, які на нього впливають. Шляхи формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі.

Організаційна культура навчального закладу та інструменти її формування. Зміст інструментарію, що використовується для формування організаційної культури.

Змістовий модуль 3. Психологія прийняття управлінського рішення керівником навчального закладу

Тема 1. Психологія прийняття управлінського рішення

Вимоги до управлінського рішення керівника навчального закладу. Чинники (об'єктивні та суб'єктивні), які впливають на ухвалення управлінського рішення. Підготовка і ухвалення управлінського рішення як психологічний процес. Психологічні підходи до ухвалення управлінського рішення, їх особливості. Алгоритм процесу підготовки і ухвалення управлінського рішення керівником навчального закладу.

Тема 2. Колегіальний підхід до прийняття управлінських рішень: переваги і недоліки.

Класифікація управлінських рішень. Колегіальний підхід до прийняття управлінського рішення. Переваги та недоліки колегіального підходу до прийняття управлінського рішення.

Евристичні методи і прийоми розробки та ухвалення управлінських рішень: метод мозкового штурму, SWOT – аналіз, синектика.

Тема 3. Стилі керівництва та їх прояв при прийнятті управлінського рішення керівником навчального закладу

Поняття про стиль керівництва. Основні параметри авторитарного, демократичного та ліберального стилів керівництва, їх вплив на ухвалення управлінського рішення керівником навчального закладу.

Вплив об'єктивних і суб'єктивних факторів на вибір стилю керівництва.

Психологія діяльності керівника при ухваленні управлінського рішення.

Делегування повноважень. Правила, яких необхідно дотримуватися при делегуванні повноважень.

Змістовий модуль 4. Адаптивне управління навчальним закладом: психологічний аспект

Тема 1. Адаптивне управління навчальним закладом: суть та особливості здійснення

Основні підходи до управління навчальним закладом. Створення адаптивної системи управління як системи що передбачає впровадження нової етики управління – партнерсько-рівноправного стилю взаємин, безконфліктної управлінської взаємодії. Основні цілі адаптивного управління. Адаптивне управління як перехід від управління на основі впливу до управління на основі взаємодії. Переваги адаптивного управління перед управлінням традиційним.

Тема 2. Основні типи педагогічних конфліктів та умови їх подолання.

Поняття і сутність конфлікту. Види конфліктів: за природою виникнення; за спрямуванням дії; за кількістю учасників; за ступенем виявлення; за способом розв'язання; за функціями. Типи конфліктів. Конфлікт цілей. Конфлікт поглядів. Конфлікт почуттів. Рівні конфліктів в освітній організації: внутрішньоособистісні, міжособистісні, внутрішньогрупові, міжгрупові, внутрішньоорганізаційні, міжорганізаційні.

Методи аналізу конфліктних ситуацій. Джерела конфліктів. Об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення конфліктів. Динаміка організаційних конфліктів: періоди та етапи.

Стратегії поведінки у конфліктних ситуаціях. Стратегії розв'язання конфліктних ситуацій.

Типи педагогічних конфліктів (за М.М. Рибалкою). Умови розв'язання педагогічних конфліктів. Управлінсько-комунікативна некомпетентність як джерело конфлікту. Діяльність керівника навчального закладу при залагодженні конфліктів.

Вимоги до критики. Майстерність бесіди. Розмова – покарання. Правила поведінки керівника в конфліктній ситуації.

Тема 3. Мотивація діяльності педагогічних працівників як фактор успішності управління.

Мотив. Мотивація. Первинні та вторинні потреби. Піраміда А. Маслоу. Характеристика основних потреб працівників освітніх організацій. Система мотивації персоналу. Основні стратегії забезпечення керівником мотивації діяльності працівників освітніх організацій. Коучинг як модель управління.

Основні фактори - антимотиватори.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Заочна форма						
	усього	У тому числі					
		л.	пр.	с.	м.к.	інд.	с.р.
Змістовий модуль 1. Управлінські здібності керівника навчального закладу							
Психофізіологічна підструктура управлінських здібностей та її діагностика	7	1	0,5		0,5		5
Психологічна підструктура управлінських здібностей та її розвиток	7	0,5	0,5	0,5	0,5		5
Соціально-психологічна підструктура управлінських здібностей та її розвиток	8	0,5		0,5	1		6
Разом за змістовим модулем	22	2	1	1	2		16
Змістовий модуль 2. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі							
Соціально-психологічний клімат та його вплив на ефективність управління навчальним закладом	7	1	0,5		0,5		5
Шляхи оптимізації задоволеності міжособистісними стосунками в педагогічному колективі	7	0,5	0,5	0,5	0,5		5
Шляхи формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі	8	0,5		0,5	1		6
Разом за змістовим модулем	22	2	1	1	2		16
Змістовий модуль 3. Психологія прийняття управлінського рішення керівником навчального закладу							
Психологія прийняття управлінського рішення	7	1	0,5		0,5		5
Колегіальний підхід до прийняття управлінських рішень: переваги і недоліки.	8	0,5	0,5		1		6
Стили керівництва та їх прояв при прийнятті управлінського рішення керівником навчального закладу	8	0,5		1	0,5		6
Разом за змістовим модулем	23	2	1	1	2		17
Змістовий модуль 4. Адаптивне управління навчальним закладом: психологічний аспект							
Адаптивне управління навчальним закладом: суть та особливості здійснення	7	1	0,5		0,5		5

Основні типи педагогічних конфліктів та умови їх подолання	8	0,5	0,5		1		6
Мотивація діяльності педагогічних працівників як фактор успішності управління.	8	0,5		1	0,5		6
Разом за змістовим модулем	23	2	1	1	2		17
Семестровий контроль	30						
Усього годин	120	8	4	4	8		66

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Управлінські здібності керівника навчального закладу		
1	Розвиток креативності мислення	0,5
2	Вибір оптимальної стратегії поведінки для ефективної взаємодії в управлінському спілкуванні	0,5
Змістовий модуль 2. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі		
1	Шляхи впливу на «важких» вчителів	0,5
2	Вибір оптимальної стратегії формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі	0,5
Змістовий модуль 3. Психологія прийняття управлінського рішення керівником навчального закладу		
1	Підготовка і ухвалення управлінського рішення як психологічний процес	1
Змістовий модуль 4. Адаптивне управління навчальним закладом: психологічний аспект		
1	Управління мотивацією педагогічних працівників	1

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Управлінські здібності керівника навчального закладу		
1	Психодіагностика індивідуально-психологічних передумов для розвитку управлінських здібностей	0,5
2	Психодіагностика емоційної спрямованості особистості	0,5

Змістовий модуль 2. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі			
1	Психодіагностика темпераменту. Особливості психологічної сумісності.	0,5	
2	Психодіагностика стилю поведінки в конфлікті	0,5	
Змістовий модуль 3. Психологія прийняття управлінського рішення керівником навчального закладу			
1	Імітаційна гра «Виявлення відмінностей між методами роботи і технологіями прийняття управлінського рішення». Психодіагностика «Аналіз моїх обмежень»	0,5	
2	Ділова гра з розвитку навичок аналізу виробничої ситуації і загального її бачення (лівопівкулевий і правопівкулевий підходи).	0,5	
Змістовий модуль 4. Адаптивне управління навчальним закладом: психологічний аспект			
1	Рольова гра «Апробація різних видів впливу». Психодіагностика «Оцінка організаторських і комунікативних умінь і схильностей»	0,5	
2	Ділова гра «Типи комунікативних помилок керівника, що провокують конфлікти». Розв'язок ситуативних задач. Психодіагностична методика «Діагностика особистої гнучкості / ригідності»	0,5	

7. Теми лабораторних занять не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть годин	К-сть балів
Змістовий модуль 1. Управлінські здібності керівника навчального закладу			
1	Зміст, структура і психологічні компоненти управління освітніми організаціями	3	0,5
2	Зміст і структура психологічної готовності керівників освітніх організацій до управління	3	1
3	Професіограма та психограма керівника закладу освіти	3	1,5

4	Характеристика підструктур моделі управлінських здібностей: психофізіологічна підструктура, професійна, емоційно-вольова, інтелектуальна, мотиваційна та соціально-психологічна	2	0,5
5	Психологічні засоби розвитку психоемоційної стійкості керівника навчального закладу. Інформаційна теорія П.В. Сімонова.	3	1
6	Характеристика стратегій поведінки при спілкуванні за схемою Томаса – Кілмана.	2	0,5
Змістовий модуль 2. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі			
1	Зміст та структура психологічного клімату навчального закладу. Види психологічного клімату.	3	1
2	Фактори, що впливають на формування психологічного клімату у навчальному закладі	3	1
3	Шляхи оптимізації задоволеності міжособистісними стосунками в педагогічному колективі	3	1
4	Психологічна сумісність та її вплив на формування сприятливого соціально-психологічного клімату	3	1
5	Напрями діяльності керівника закладу освіти щодо оптимізації задоволеності працівників міжособистісними стосунками в колективі як фактор сприятливого соціально-психологічного клімату.	4	1
Змістовий модуль 3. Психологія прийняття управлінського рішення керівником навчального закладу			
1	Зміст та основні етапи прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій	3	0,5
2	Фактори, які впливають на процес прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій	3	1
3	Вимоги до прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій	3	1,5
4	Колегіальний підхід до прийняття управлінських рішень керівниками освітніх організацій	3	0,5
5	Структура різних стилів керівництва. Індивідуальний стиль керівництва	3	1
6	Фактори, які впливають на ефективність різних стилів керівництва в освітніх організаціях	2	0,5
Змістовий модуль 4. Адаптивне управління навчальним закладом: психологічний аспект			
1	Мотивація та її значення для процесу управління. Характеристика основних потреб працівників освітніх організацій	4	1
2	Основні стратегії забезпечення керівником мотивації	3	1

	діяльності працівників освітніх організацій		
3	Причини виникнення конфліктів у навчальному закладі. Функції конфліктів	3	1
4	Структура та динаміка конфліктів у навчальному закладі	3	1
5	Вимоги до критики. Майстерність бесіди. Розмова – покарання. Правила поведінки керівника в конфліктній ситуації	4	1

9. Індивідуальні завдання

Індивідуально навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентом ІНДЗ та перевіркою його викладачем у дистанційному форматі.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Психологія управління» – це вид навчально-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини або повного програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських та практичних занять і охоплює кілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види самостійних індивідуальних робіт студента, вимоги до них та критерії оцінювання

- Конспект із теми (модуля) за заданим планом – повинна бути визначена мета, завдання і висновок законспектованого матеріалу – (5 балів).
- Конспект із теми (модуля) за планом, розробленим студентом – повинна бути визначена мета, завдання, висновок і джерела інформації законспектованого матеріалу – (8 балів).
- Повідомлення із теми, рекомендованої викладачем – повинно бути оформлене у тезах, визначені завдання, висновки, джерела інформації – (10 балів).
- Повідомлення із теми, обраної студентом самостійно – повинно бути оформлене у тезах із зазначенням актуальності, мети, містити висновки та джерела інформації – (15 балів).
- Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – викладене структуровано у формі реферату, визначена актуальність, мета, об'єкт,

предмет, завдання і методи дослідження, висновки та джерела інформації – (30 балів).

Орієнтовна структура ІНДЗ – наукове дослідження у вигляді реферату: зміст, вступ – у якому визначена актуальність та мета теми, визначені об'єкт та предмет, завдання та методи дослідження. Основна частина складається із двох розділів: історія дослідження предметної теми і дослідження студента. Кожен розділ завершується висновками, а вся робота загальними висновками. Завдання може заповнюватись ілюстрованим матеріалом, який вноситься в додатки. Хід дослідження підтверджується джерелами інформації, що вказуються у списку використаних джерел.

Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни «Психологія управління»

1. Психологія управління як галузь психологічної науки.
2. Методологія і методи психології управління.
3. Становлення і розвиток вітчизняної психології управління.
4. Функції діяльності керівника навчального закладу.
5. Тактична та стратегічна складова управлінської діяльності сучасного керівника.
6. Роль особистості у системі управління. Соціальні норми як регулятори поведінки.
7. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості працівника та їх врахування в системі управління.
8. Активність особистості як форма вияву її індивідуальності, творчості та професіоналізму.
9. Вплив соціального оточення на формуванні професійно важливих якостей управлінця.
10. Мотиваційна сфера особистості керівника.
11. Детермінанти та механізми розвитку особистості керівника.
12. Організаторські здібності. Знання, вміння та навички адміністративної діяльності та міжособистісної взаємодії.
13. Управлінська діяльність в екстремальних ситуаціях.
14. Психологічні типи керівників.
15. Психологічні характеристики лідерства.
16. Особистість лідера, її соціально-психологічні компоненти.
17. Чинники, які впливають на успішність лідерства.
18. Психологічна готовність керівника до управлінської діяльності.
19. Способи взаємодії між лідером і керівником.
20. Мотиваційні та емоціональні компоненти процесу прийняття рішень.
21. Психологічні закономірності прийняття рішень. Прийняття рішень в умовах дефіциту часу та неповної інформації.
22. Психологічні прийоми генерації альтернатив; метод мозкового штурму, метод морфологічного аналізу, метод синектики.
23. Принципи колективного прийняття рішень.

24. Психологічні особливості планування і прийняття управлінських рішень.
25. Психологічні засади індивідуального стилю керівництва.
26. Професіограма управлінця в системі освіти.
27. Вплив стилів керівництва на соціально-психологічний клімат організації.
28. Психологічні особливості стилів керівництва.
29. Сутність психології групових явищ та процесів в організації.
30. Взаємовідносини особистості та групи. Форми психологічного впливу групових структур на особистість.
31. Соціально-психологічні феномени поведінки особистості в групі.
32. Сутність психологічних вимог до добору кадрів.
33. Професійна придатність і професійна готовність. Соціально-психологічна професійна адаптація.
34. Соціально-психологічний зміст поняття “кар’єра”.
35. Психологія впливу керівника на підлеглих як вияв його влади і авторитету в організації.
36. Психологічні методики вивчення міжособистісних стосунків, групової сумісності й згуртованості, морально-психологічного клімату.
37. Методи психологічного впливу в системах управління. Регулювання діяльності та взаємовідносин підлеглих.
38. Мотивація як фактор управління особистістю. Ієрархічна будова мотиваційної сфери особистості.
39. Створення умов для самоствердження у праці та розвитку здібностей особистості.
40. Психологічні складові іміджу освітньої організації та педагогічного працівника.
41. Психологія спілкування та його структура.
42. Вербальна і невербальна складова спілкування.
43. Бар’єри в спілкуванні. Спілкування з “важкими” людьми.
44. Психологічні помилки, які зменшують ефективність ділового спілкування, шляхи їх попередження.
45. Ділова бесіда, умови ефективного проведення переговорів. Публічний виступ в управлінській діяльності.
46. Комунікативні здібності та їх розвиток у процесі професійної діяльності.
47. Ділове спілкування як засіб управлінського впливу.
48. Принципи і методи подолання конфліктів в управлінні навчальним закладом

Критерії оцінювання ІНДЗ:

№ зп	Опис критерію	Максимальна кількість балів
1	Відповідне зовнішнє оформлення, чітка структура, відповідне оформлення літератури	0-5
2	Відповідність змісту планові та темі ІНДЗ, повне висвітлення теми	0-20
3	Позитивний захист роботи	0-5
Разом		0- 30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	21-30	Відмінно
Достатній	11-20	Добре
Середній	6-10	Задовільно
Низький	0-5	Незадовільно

10. Методи навчання*I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності*

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (Power Point – презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- *Практичні*: вправи, психодіагностика, ділові ігри, тренінги.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

11. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Психологія управління» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок: збільшення кількості підсумкових балів до 100 балів.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види і терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у таблицях.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

- *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування, підсумкова письмове тестування, звіт, реферат.
- *Комп'ютерного контролю:* тестове опитування.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4	40	100
Тест 1	Тест 2	Тест 3	Тест 4		
15	15	15	15		

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ зп	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	Відвідування практичних та семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1	1	1
3	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	1	5	1	5	1	5	1	5
4	Робота на практик. (семінарськ.) занятті (в т.ч. доповідь, виступ, повідомл., дискусія)	10	1	10	1	100	1	10	1	10
5	Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	30							1	30
6	Опрацювання фахових видань (в т.ч. першоджерел)	10								
7	Написання реферату	15								
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
9	Виконання тестового контролю, експрес-контроль	10	1	10	1	10	1	10	1	10
10	Творча робота (в т.ч. есе)	20								
	Макс. кількість балів за видами діяльності студента (МВ)			52		52		52		82

**Методика розрахунків
модульної і семестрової оцінок студента**

№ зп	Оцінка студента	Макс. оцінка	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
1	Максимальна підсумкова модульна оцінка (ММ)			15		15		15		15
2	Фактична кількість балів студента за змістовими модулями (приклад) (ФБ)			48		40		50		60
3	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка (МС)	60								
4	Залікова рейтингова оцінка (Е)	40								30
5	Підсумкова модульна оцінка студента $M = \text{ФБ} / \text{МВ} * \text{ММ}$			14		12		14		11
6	Підсумкова семестрова мод. оцінка $C = \Sigma(\text{ФБ}) / \Sigma(\text{МВ}) * \text{МС}$									51
7	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка $P = C + E$									81/ C

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Шкала рейтингу ТДАТУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	(відмінно)	зараховано
82-89	B	(добре)	
75-81	C		
67-74	D	(задовільно)	
60-66	E		
35-59	FX	(незадовільно) (з можливістю повторного перескладання)	не зараховано з можливістю повторного перескладання
0-34	F	(незадовільно) (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу

13. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій;
2. Навчальні посібники;
3. Робоча навчальна програма;

4. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
5. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
6. Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Психологія управління».

14. Рекомендована література

Базова

1. **Булах І.С.** Психологія особистісного зростання.– К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2003. – 338 с.
2. Виявлення і оцінка лабільності і сили нервової системи (Методика “Тепінг-тест”). – Психодіагностика в службі зайнятості. – К., 1998, с. 121-127.
3. **Євдокимова Г.О.** Професійна орієнтація: психодинамічний підхід та два методи оцінки його ефективності / Г.О.Євдокимова // Педагогічний процес: теорія і практика. К.: “Науковий світ”, 2002. – Вип.1. – С. 169-171.
4. **Євдокимова Г.О.** Складання прогнозу успішності розвитку професійних здібностей студентів за показниками психодіагностики. Методичні рекомендації / Г.О.Євдокимова, О.Л.Мерзлякова– К., 1998. – 15 с.
5. **Жариков Е.С.** Психологія управління. Книга для керівника і менеджера по персоналу / Е.С. Жариков – М.: МЦФЭР, 2002. – 512 с.
6. **Ильин Е.П.** Психологія індивідуальних различий / Е.П. Ильин – СПб.: Питер, 2004. – 701 с.
7. **Карамушка Л.М.** Психологія управління: навч. посіб / Л.М. Карамушка – К.: Міленіум, 2003. – 344 с.
8. **Коломінський Н.Л.** Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект) : Моногр. / Н.Л. Коломінський – К.: МАУП, 2000. – 286 с.
9. **Лозниця В.С.** Психологія менеджменту. Теорія і практика: Навчальний посібник / В.С. Лозниця– К.: ТОВ “УВПК “ЕксОб”, 2001. – 512 с.
10. **Москаленко В.В.** Соціальна психологія: Підручник / В.В. Москаленко – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
11. **Нестуля О.О.** Основи лідерства Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера: навч. посіб. / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, В.В. Карманенко. – К.: Знання, 2013. – 278 с.
12. **Орбан-Лембрик Л.Е.** Психологія управління: навч. посібник / Л.Е. Орбан-Лембрик – Івано-Франківськ: Плай, 2001. – 695 с.
13. Освітній менеджмент: навч. посібник / за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. - К.: Шкільний світ, 2003. - 400 с.
14. Психологія менеджменту / Під ред. проф. Г.С. Никифорова. 2-е изд. – Харьков: Изд-во Гуманитарный Центр, 2002. – 556 с.
15. Психологія здібностей / під ред. В.Н. Дружиніна, В.Д. Шадрікова. – К.: Наука, 1991. – 177 с.

16. Стандарти громадсько-активної школи: лідерство: навчально-методичний посібник / Ткаченко Л.М., Ковальчук В.І.; під заг. ред. Даниленко Л.І., — К.: Пляєди, 2014. — 56 с.

17. **Ходаківський Є.І.** Психологія управління. Навчальний посібник / Є.І. Ходаківський, Ю.В. Богоявленська, Т.П. Грабар— К.: Цент учбової літератури, 2008. — 608 с.

Допоміжна

1. Книга практического психолога: Ч. 1 / Беседин А.Н и др. — Х.: РИП “Оригинал”; фирма “Фортуна-пресс”, — 1996. — 424с.

2. **Пугачев В.П.** Тесты, деловые игры, тренинги в управлении персоналом: учеб. для студ. вузов / В.П. Пугачев — М.: Аспект Пресс, 2001. — 285 с.

3. **Савельева В.С.** Психологія управління: навч. посібник / В.С. Савельева — К.:ВД «Професіонал», 2005. — 320 с.

4. **Щекин Г.В.** Как эффективно управлять людьми: психология кадрового менеджмента / Г.В. Щекин — К.: МАУП, 1999. — 400 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Калашнікова С.А. Актуальність лідерства умовах сучасних суспільних трансформацій та його вплив на професійну підготовку управлінців [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/viewFile/10/32>. — Назва з екрану.

2. Психологія управління [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://posibnyky.vntu.edu.ua/psihol/1rozd/zmist.htm>. — Назва з екрану.

3. Психологія управління. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://shron.chtyvo.org.ua/Khodakivskiy_Yevhen/Psykholohiia_upravlinnia.pdf — Назва з екрану.

4. Психологія управління. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zaochka.net/catalog_p_25.html — Назва з екрану.

5. Психологія управління соціальною організацією. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/15573/mod_resource/content/1/Гура%20О.І.%20посібник%20Психологія%20управління.pdf — Назва з екрану.

Навчально-методична карта дисципліни «Психологія управління»
Разом: 120 год., лекції – 8 год., практичні заняття – 4 год., семінарські заняття – 4 год.,
модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 66 год.

Тиждень												
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV		
Назва модуля	Управлінські здібності керівника навчального закладу			Формування сприятливого соціально-психологічного клімату у педагогічному колективі			Психологія прийняття управлінського рішення керівником навчального закладу			Адаптивне управління навчальним закладом: психологічний аспект		
Кількість балів за модуль	15 балів			15 балів			15 балів			15 балів		
Лекції	1			2			3			4		
Дати												
Теми лекцій	Психологічна підструктура управлінських здібностей та її діагностика			Психологічна підструктура управлінських здібностей та її розвиток			Соціально-психологічна підструктура управлінських здібностей та її розвиток			Соціально-психологічний клімат та його вплив на ефективність управління навчальним закладом		
Теми практичних та семінарських занять	Психологічна підструктура управлінських здібностей та її діагностика			Психологічна підструктура управлінських здібностей та її розвиток			Соціально-психологічна підструктура управлінських здібностей та її розвиток			Соціально-психологічний клімат та його вплив на ефективність управління навчальним закладом		
Самостійна робота	3 балів			5 балів			5 балів			5 балів		
ІНДЗ										30 балів		
Види поточного контролю	Тестування (10 балів) Модульна контрольна робота (25 балів)			Тестування (10 балів) Модульна контрольна робота (25 балів)			Тестування (10 балів) Модульна контрольна робота (25 балів)			Тестування (10 балів) Модульна контрольна робота (25 балів)		
Підсумковий контроль	екзамен (40 балів)											